No. 21. Vrijdag 24 Mei 1907. 7de Jaargang.

# HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

# OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

»Het Koloniaal belang is een Algemeen Nederlandsch belang.«

**Abonnementsprijs per jaar.**

| | |
|---|---|
| Vrij aan huis of franco per post binnenland, *bij vooruitbetaling* | *f* 1.50 |
| Voor Oost-Indië en het Buitenland | „ 4.— |
| Afzonderlijke nummers | „ 0.05 |

**Prijs der Advertentiën.**

| | |
|---|---|
| Per regel | *f* 0.10 |
| Bij plaatsing van 300 regels | „ 0.09 |
| „ „ „ 1000 „ | „ 0.08 |

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd »aan de Redactie-Commissie«, en gezonden aan de Presidente, **7a Heerengracht**, Den Haag.

Voor **Administratie en Verandering van Woonplaats** wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **51 Verhulststraat.**

Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij »HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG«, **NIEUWE MOLSTRAAT 20**, beiden den Haag.

**Het hoofddoel der Vereeniging is:**

**Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.**

**Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 'sjaars, (voor Indie en het buitenland minstens f 2.50).**

**Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).**

**Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden**

**Inhoud van dit nummer.**



## Mededeelingen.

### I. Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

**HOOFDBESTUURSVERGADERING**

op WOENSDAG 29 MEI 1907, om 1 uur n.m. in het lokaal der Vereeniging »OOST EN WEST«,

*HEULSTRAAT No. 17, 's-Gravenhage.*

AGENDA:

1. Behandeling der voor te stellen wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.
2. Vaststellen van de Agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering in de maand Juli a.s.
3. Rondvraag.

Namens het Dagelijksch Bestuur,

*De Secretaris,*

SCHIMPF.

### II. Van de Naamlooze Vennootschap „BOEATAN"

**JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING**

op DONDERDAG 30 MEI 1907, des voormiddags te 11 uur, in het lokaal der Vennootschap (HEULSTRAAT 19), alwaar de punten ter behandeling ter lezing liggen.

*De Raad van Beheer:*

N. VAN ZUIJLEN-TROMP,
*Voorzitster.*

A. H. G. FOKKER,
*Penningmeester-wnd. Secretaris.*

K. H. H. VAN BENNEKOM.

PH. ZILCKEN.

## 3e Jaarverslag van Boeatan.

Bij het uitbrengen van ons derde Jaarverslag aan aandeelhouders en belangstellenden kunnen wij beginnen met het, uit een financieel oogpunt, zeker zeer heugelijke feit te vermelden, dat — zooals ook uit de hierachter toegevoegde Winst- en Verlies-rekening over het afgeloopen jaar blijkt — het nadeelig saldo. vergeleken bij de beide eerste boekjaren, die respectievelijk *f* 3478.33 en *f* 1786.93 aanwijzen, aanmerkelijk is verminderd, en wel tot *f* 202.19 werd teruggebracht, zoodat gegronde hoop mag worden gekoesterd, dat — als zich geen buitengewone tegenspoeden voordoen — de zaak in 1907 zichzelve zal kunnen bedruipen, om wellicht in de volgende jaren, — bij meer geregelden toevoer uit Indië en daarmee gepaard-gaanden, ruimeren afzet hier, — winsten af te werpen.

Tegen dien tijd zullen zeker onderscheidene artikelen een vaste plaats moeten veroverd hebben in den binnen- en buitenlandschen handel, het doel waarnaar door Boeatan wordt gestreefd, doch dat, tengevolge van verschillende oorzaken, slechts zeer, zeer langzaam-aan bereikt schijnt te kunnen worden. Eén dezer oorzaken is, zooals de praktijk Boeatan geleerd heeft: de groote moeilijkheid om geregeld, in voldoende hoeveelheid, de hier gewilde artikelen uit Indië geleverd te krijgen. De Inlandsche kunstnijveren ginds zijn nog niet gewend om regelmatig, naar de vroeger reeds door henzelven gezonden monsters te arbeiden, en veelal niet bekwaam genoeg om in die bestaande modellen de hier voor het gebruik gewenschte kleine wijzigingen, meest op technisch gebied betrekking hebbend, aan te brengen. Trouwens kunnen meestentijds deze wijzigingen niet anders dan door briefwisseling van de presidente van den Raad van Beheer van Boeatan met daartoe bereid bevonden tusschenpersonen ginds, aan de werkers kenbaar gemaakt worden; hetgeen, zelfs tegenover meer geschoolden, niet de meest doeltreffende wijze van onderhandelen mag genoemd worden. Meer en meer doet zich dan ook de behoefte gevoelen tot uitzending van enkele vakkundigen, in staat om van iedere techniek in het bizonder, ter plaatse de gewenschte methode van aanmaak en aflevering te regelen.

De heer Petitjean heeft immers met zijne Tangeranghoeden, die nu jaarlijks voor millioenen worden omgezet, proefondervindelijk bewezen, dat dit de ware manier van werken is, in het belang van voortbrenger en afnemer beiden, althans op huisvlijt-gebied.

Ten opzichte van de kunstnijverheid zal natuurlijk eenigszins anders dienen te werk gegaan worden, wil de gewaardeerde originaliteit er van niet verloren gaan. Daartoe zou de „zendeling" iemand moeten zijn, die de Indische kunst kent en liefheeft.

Boeatan is sedert enkele maanden bezig uit bijdragen van belangstellenden, het betrekkelijk kleine kapitaaltje van *f* 3000 te vergaderen — aan ons toch reeds niet al te ruime bedrijfskapitaal meenen wij dit bedrag niet te mogen onttrekken — dat benoodigd is voor de „zending" van een alleszins bekwamen en met de ware roeping voor deze taak bezielden batiker, dien zij reeds op het oog heeft. Twee derde deel van dit geld is reeds gevonden. Mogen wij hopen, dat onder de lezers van dit verslag zich enkele personen zullen bevinden, die zich geroepen voelen een steentje bij te dragen tot aanvulling van het nog ontbrekende derde deel? Naar ons vaste vertrouwen zal dan het spoedig merkbare resultaat van deze eerste „zending" zijn, dat de omzet van Boeatan, ook buiten Nederland, aanmerkelijk grooter zal worden, terwijl het natuurlijk gevolg hiervan weer zal wezen: dat aan een wassend aantal Javaansche batiksters geregeld loonend werk zal kunnen worden verschaft, geheel blijvend binnen haar eigen typisch kunst-arbeid-veld, en dat haar op den duur zal kunnen bevrijden van het haar thans maar al te zeer knellende juk van als het ware levenslang verpand te zijn aan haar werkgever. Wie, die 't kan, zou hiertoe niet willen medewerken? Verblijdend is ook, mede uit een financieel oogpunt, het feit, door de hierachter volgende balans aangetoond, dat de winst op de rekening „winkelgoederen", vergeleken bij de vorige jaren, ruim 2½ duizend gulden is toegenomen, een gelukkig gevolg van de opgedane ervaring, zoowel door ons, wat betreft het doen der bestellingen als door de verschillende correspondenten in Indië bij de uitvoering er van. Wij zijn dan ook allen, die Boeatan hierbij zoo welwillend behulpzaam zijn geweest en steeds blijven, grooten dank verschuldigd. Dit gunstige resultaat van wederzijdsche ondervinding zal mede door bovenbedoelde „zending" bevorderd worden, evenals door het houden van tentoonstellingen zoowel hier als ginds tot smaakbevordering bij inzenders en toeschouwers. Boeatan ging ook in deze met animo op den ingeslagen weg voort. Zonder de vele kleinere, maar daarom niet minder doeltreffende exposities te vergeten, waaraan Boeatan deelnam, noemen wij hier slechts met name: de zoo welgeslaagde tentoonstelling, georganiseerd door de Afdeeling Amsterdam van „Oost en West" in het Suasso museum daar ter stede, en aan die door het Kaiser Wilhelm Museum te Créfeld.

Hoewel behoorende tot de geschiedenis van het jaar 1907, willen wij hier toch ook vermelden, dat onze eigen permanente tentoonstelling, met de daarbij behoorende theesalon, sedert j.l. April verplaatst is van de Plaats No. 9 naar de Heulstraat No. 19, waar zij in allen deele beter ondergebracht is.

Zich hiervan in persoon te komen overtuigen en daartoe ook familieleden of vrienden op te wekken ligt toch zeker op den weg van ieder aandeelhouder en belangstellend lid van Oost en West, daarom zullen wij hier maar niet in bizonderheden treden omtrent ons nieuwe winkellocaal. Mejuffr. C. Loebèr bleef als directrice aan de zaak verbonden, terwijl op artistiek gebied ook Mej. C. van der Hart hulp bleef verleenen.

Wat in het vorige verslag aangeteekend werd betreffende de vervollediging van ons kapitaal tot *f* 30.000 is in vervulling gekomen, de regeerings-subsidie van *f* 5285 is ons deel geworden.

Door de laatste vergadering van aandeelhouders werd Mevrouw N. van Zuylen—Tromp tot presidente, tevens gedelegeerd lid en de heer K. H. H. van Bennekom tot 5de lid in den Raad benoemd. De heer G. P. Rouffaer, secretaris van den Raad en als zoodanig steller van het vorig jaarverslag, zag zich echter spoedig daarna genoopt wegens drukke ambtsbezigheden zijn ontslag uit den Raad te nemen. Natuurlijk blijft hij altijd bereid, waar noodig, Boeatan van deskundigen raad te dienen. De heer A. H. G. Fokker was zoo goed bij zijn penningmeesterschap ook tijdelijk het secretariaat op zich te nemen, doch zag zich van deze functie gaarne ontheven door de benoeming van een daartoe bereid nieuw lid in den Raad. Deze is thans samengesteld als volgt:

N. van ZUYLEN—TROMP,
Presidente.
A. H. G. FOKKER,
Thesaurier, fgd. Secretaris.
K. H. H. van BENNEKOM.
Ph. ZILCKEN.

## Naamlooze Vennootschap BOEATAN.

Aan de Financieele Commissie, bedoeld bij art. 22 der Statuten, hiermede de Balans met Winst- en Verlies-Rekening aanbiedend over het, onder ult. December j.l. afgesloten Derde Boekjaar; heeft de Raad van Beheer de eer daaraan ter toelichting het volgende (op te merken) toe te voegen.

In de eerste plaats kan vermeld worden dat op de rekening Winkelgoederen eene winst is geconstateerd van *f* 3298.20$^5$, welk cijfer vergeleken bij *f* 1773.20$^5$ over 1905 en *f* 1543.50$^5$ over 1904, zeer gunstig mag heeten. Het als bijlage A hierbij overgelegde staatje geeft voor elke der 9 rubrieken, waarin de goederen naar haren aard zijn verdeeld, bizonderheden omtrent aanvoer en omzet, zoomede omtrent het resultaat voor elke rubriek afzonderlijk. Als gewoonlijk is voor de balanswaarde van den in het nieuwe boekjaar overgaanden voorraad 60 pct. aangenomen van de, bij gelegenheid der onder persoonlijk toezicht van de Voorzitster verrichte inventarisatie, geschatte verkoopswaarde. Deze laatste bedraagt thans *f* 1448.85 tegenover *f* 10655.44 en *f* 10288.43 in de twee eerste balansen.

Eene bijlage B geeft details omtrent de verschillende bezendingen, die dit jaar werden ontvangen.

De uitkomsten der Thee-Exploitatie daarentegen waren minder gunstig dan in 1905. Kon toen *f* 500.— als winst worden geboekt, ditmaal werd slechts een voordeelig saldo verkregen van *f* 244.06, zonder dat voor deze vermindering eene bepaalde reden is aan te wijzen, die dus alleen aan toevallig minder bezoek is te wijten.

Ook de verkoop voor rekening van derden was van minder belang dan vroeger, de omzet bedroeg slechts *f* 590.64$^5$ tegenover *f* 1237.79 in 1905 en *f* 1260.34$^5$ in 1904 en de Commissierekening leverde dan ook geen grootere bate dan *f* 119.75. Nieuwe zendingen in consignatie werden bijna niet ontvangen, waarvoor trouwens ook geen moeite wordt gedaan.

De Interest-Rekening gaf ditmaal eene bate van *f* 261.91 tegenover *f* 157.91 in het vorige jaar. Verklaring hiervoor is te vinden in de omstandigheid dat de gelden omstreeks het eind van 1905 door de Kapitaals-vergrooting verkregen, niet dan geleidelijk in uitbreiding van winkelvorraden kunnen worden belegd, en derhalve voor tijdelijke rentewinning zijn aangewezen. Het totaal van beschikbare kasmiddelen bedroeg dan ook ultimo 1906 nog *f* 7045.53$^5$ tegen *f* 8923.57 een jaar te voren.

Eindelijk valt nog eene kleine bate te memoreeren van *f* 6.40 uit den verkoop van destijds uitgegeven brochures, waarvan het kostende in vorige jaren op *f* 1.— na werd afgeschreven, waarvoor ook thans, onder het hoofd Publicatiën, het restant in de Balans paraisseert.

Aan de andere zijde van de Winst- en Verlies-Rekening komen als afschrijvingen voor *f* 46.88 op het hoofd Beleggingen wegens teruggang in koers van het effectenbezit, benevens *f* 12.36 op Diverse Debiteuren ter zake van eene, na vele vergeefsche pogingen tot inkasseering, als oninbaar afgeschreven vordering op iemand, aan wien enkele artikelen ten verkoop waren toevertrouwd, doch die voor een klein gedeelte in gebreke bleef met de verantwoording.

Het nadeelig saldo der Onkostenrekening ad *f* 4073.57$^5$ is in eene als bijlage C overgelegde specificatie nader omschreven, en blijft *f* 180.22$^5$ beneden dat van het vorige jaar. Een zeer belangrijk deel van het totaal vormt de huishuur, die zooals ook de financieele commissie ten vorigen jare in haar rapport zeide, tegenover het cijfer van den omzet te bezwarend is te achten. Naar aanleiding daarvan moge hier vermeld worden dat het gelukt is eene minder kostbare lokaliteit te vinden, zoodat in het vervolg deze post een lager cijfer zal kunnen vertoonen. Met het vooruitzicht op die verhuizing, waardoor ongetwijfeld ook voor den winkelopstand en inventaris uitgaven zullen worden gevorderd, is evenals het vorige jaar ook nu weder *f* 500 op de Inventaris afgeschreven, die thans voor een gelijk bedrag te boek blijft staan, waarvan specificatie wordt aangetroffen in bijlage D.

Ten slotte is het eindresultaat der Winst- en Verliesrekening een nadeelig saldo van *f* 202.19, tegenover een verlies van *f* 1786.93 in het tweede, en van *f* 3478.33$^5$ in het eerste boekjaar. Al ziet de Raad van Beheer dus de hoop nog niet verwezenlijkt dat de rij der verliesgevende jaren niet zou worden vervolgd, zoo is toch de sterke afneming van het verliescijfer een verblijdend verschijnsel, dat tot gunstige verwachtingen voor de toekomst aanleiding doet vinden.

Tot de posten der Balans overgaande, is naar aanleiding van de Aandeelen in portefeuille ad *f* 5285.— op te merken, dat dit bedrag hetzelfde is als het vorige jaar. De verwachting van den Raad dat de Regeering bereid zou worden bevonden eene subsidie te verleenen, tot genoemd bedrag van de ongeplaatste aandeelen, werd verwezenlijkt, doch het Wetsontwerp tot verhooging der Indische begrooting 1906 terzake is, hoewel door de Tweede Kamer aangenomen, bij het einde des jaars nog bij de Eerste Kamer aanhangig gebleven, en eerst in 1907 aangenomen. Bij de behandeling in de Staten-Generaal is door den Minister van Koloniën verklaard, dat het niet in de bedoeling lag, tegen het voorgesteld subsidie aandeelen in ontvangst te nemen, zoodat deze stukken in de portefeuille kunnen blijven rusten.

Van de Beleggingen wordt onder bijlage E eene specificatie overgelegd, waarnaar wat de taxatie betreft, kan worden verwezen: de stukken zullen door den Thesaurier aan uwe commissie op verlangen worden getoond. Het saldo der Kassarekening stemt overeen met het saldo van het kasboek, zooals dat op 31 December werd afgesloten, en ter inzage beschikbaar wordt gehouden. Tot staving eindelijk, van het saldo der rekening Scheurleer & Zoonen wordt hierbij als bijlage F de van genoemde firma ontvangen rekening-courant overgelegd.

In de *f* 245.06, waarvoor de Thee-Exploitatie in de balans voorkomt is het hiervoren vermelde winstcijfer ad *f* 244.06 begrepen, dat eerst na het einde des jaars kon worden afgedragen, de waarde van den tot die exploitatie behoorenden inventaris blijft dus met slechts *f* 1.— te boek staan.

In bijlage C vindt men de bedragen gespecificeerd, die tot een gezamenlijk bedrag van *f* 3395.15 ten behoeve van aankoopen, in handen zijn van Diverse Correspondenten, en die verminderd met *f* 365.90, alsnog aan sommige hunner verschuldigd, het saldo aantoonen van *f* 3029.25 dat in de balans paraisseert.

Als bijlage H gaat hierbij eene specificatie van het saldo der verrekening Diverse Debiteuren ad *f* 158.49; door diverse koopers is nog verschuldigd *f* 310.09 (grootendeels sedert betaald) terwijl met anderen nog *f* 151.60 valt te verrekenen, met nog niet als verkocht geboekte goederen — waaronder *f* 12.50 van een onbekende, die in December enkele zaken teruggaf en in Januari het geld terugontving.

De laatste der bijlagen, I, betreft de verrekeningen van diverse consignatarissen, aan wie in totaal *f* 533.27 was af te dragen, waartegen van een hunner een saldo wegens voorschot op aan te koopen goederen te vorderen was ad *f* 49.18$^5$. Het verschil tusschen beide cijfers ad *f* 484.08$^5$ is het saldo volgens de Balans verschuldigd.

Van het saldo der rekening Winkelgoederen wordt de specificatie aangetroffen in de hiervoren reeds besproken bijlage A, en de overige rekeningen vereischen geene andere toelichting, dan dat het saldo der Winst- en Verlies-Rekening bestaat uit:

| | |
|---|---|
| Verlies over het Eerste Boekjaar | *f* 3478.33$^5$ |
| Verlies over het Tweede Boekjaar | „ 1786.93 |
| Verlies over het Derde Boekjaar | „ 202.19 |
| tezamen | *f* 5467.45$^5$ |

of 18$^2/_3$ pct. van het Maatschappelijk Kapitaal.

's-Gravenhage, 19 Maart 1907.

De Raad van Beheer,
N. van ZUYLEN—TROMP,
Voorzitster.
FOKKER,
Thesaurier, Secr.

### BALANS op 31 December 1906.

**Actief.**

| | |
|---|---|
| Aandeelen in portefeuille | *f* 5285.— |
| Beleggingen | „ 6000.— |
| Diverse Correspondenten | „ 3029.25 |
| Diverse Debiteuren | „ 158.49 |
| Kassa | „ 351.99 |
| Onkostenrekening (Inventaris) | „ 500.— |
| Publicatiën | „ 1.— |
| Scheurleer & Zoonen | „ 693.54½ |
| Thee Exploitatie | „ 245.06 |
| Winkelgoederen | „ 8689.11 |
| Mevr. N. van Zuylen Tromp | „ 63.18½ |
| Winst- en Verliesrekening | „ 5467.45½ |
| | *f* 30484.08½ |

**Passief.**

| | |
|---|---|
| Kapitaalrekening | *f* 30000.— |
| Diverse Consignatarissen | „ 484.08½ |
| | *f* 30484.08½ |

### WINST- en VERLIESREKENING over 1906.

**Credit.**

| | |
|---|---|
| Beleggingen | *f* 46.88 |
| Diverse Debiteuren | „ 12.36 |
| Onkosten Rekening | „ 4073.57½ |
| | *f* 4132.81½ |

**Debet.**

| | |
|---|---|
| Commissierekening | *f* 119.75 |
| Interestrekening | „ 261.91 |
| Publicatiën | „ 6.40 |
| Thee Exploitatie | „ 244.06 |
| Winkelgoederen | „ 3298.50½ |
| | *f* 3930.62½ |
| Nadeelig saldo | „ 202.19 |
| | *f* 4132.11½ |

S. E & O.

*'s-Gravenhage*, 14 Maart 1907.

*De Raad van Beheer*,
N. van Zuylen—Tromp, *Voorzitster.*
Fokker, *Thesaurier.*

## KOLONIALE PRAATJES.

### De overeenkomsten in het Verre Oosten.

In de perskroniek in het vorig nummer van ons blad werd melding gemaakt van een artikel, in de *Standaard* gewijd aan de jongste japansch-fransche overeenkomst, waarbij de wederzijdsche machten elkaar het behoud der bezittingen in het Verre Oosten waarborgen. Deze overeenkomst, die als een noodzakelijk uitvloeisel der engelsch-fransche toenadering moet worden beschouwd, doet het anti-revolutionaire hoofdorgaan de opmerking maken, dat men te Parijs den toestand blijkbaar niet zonder gevaren achtte en dat men tegen die gevaren beveiliging zocht, terwijl het blad daaraan de vraag knoopte, hoe men te 's-Gravenhage ten aanzien van onze koloniën over dit gevaar en de te nemen maatregelen ter beveiliging denkt.

De vraag en hare behandeling leenen zich zeker niet tot een parlementair debat, maar des te meer om er eens in een los praatje een oogenblikje aan te geven.

Ongetwijfeld waren de gevaren voor de fransche bezittingen in Oost-Azië vóór het tot stand komen der genoemde overeenkomst niet denkbeeldig. Wel behoefde Frankrijk zoolang Japan het verbond met Engeland van noode heeft, zonder hetwelk het niet in staat zou zijn geweest tot de groote machtsontwikkeling, welke het in zijn jongsten oorlog ten toon spreidde, en dat in deze dagen niet weinig strekt om zijn crediet te bevestigen, voor een rechtstreeksch optreden van het land van den Mikado tegen den vriend van diens bondgenoot niet al te zeer beducht te zijn. Maar de indirecte actie van Japan deed zich te meer in de fransche bezittingen aan den Mekong en de Roode Rivier gevoelen, waar tal van Japanners zich in het land hebben gevestigd en bij het eenigermate stamverwante volk sympathieën wisten op te wekken, welke zoolang de weerklank te Tokyo in den vorm van daadwerkelijken steun aan de aspiratiën van het stamverwante volk niet als te eenenmale uitgesloten moest worden weggecijferd aan het fransche bestuur in Indo-China ernstige gevaren spelden. Wel gaven wij onlangs in onze rubriek Van Vreemde Koloniën de nuchtere opmerking weêr van een inlandsch blad in Tongkin, dat de verwezenlijking van het streven der zoogenaamde nationalisten slechts neêr zou komen op een ruil van meesters, waarbij het nog de vraag zou wezen of die ruil een gelukkige blijken zou, maar nuchterheid is aan drijvers en aan de massa, zoodra ze daarop vat krijgen, veelal vreemd, zoodat steeds te vreezen stond, dat de voorspiegeling eener mogelijke japansche tusschenkomst dien drijvers den weg zou effenen om de massa te bereiken en tot handelen te bewegen. Die vrees is thans voor het fransche bestuur in Indo-China weggecijferd, dat zich daardoor ziet bevrijd van een last, die het in de laatste jaren als een nachtmerrie drukte.

Wanneer de fransche minister van buitenlandsche zaken, Pichon, verklaarde, dat de japansch-fransche overeenkomst uitsluitend den vrede diende, kan deze verklaring dan ook grifweg worden aanvaard, met het oog op de daardoor in Indo China gewaarborgden binnenlandschen vrede.

Pichon gaf in zijne verklaring nog te kennen dat het sluiten van andere verdragen tot waarborg van den vrede in het Verre Oosten geenszins uitgesloten was, en de vraag doet zich daarbij als van zelf voor, of het niet wenschelijk ware voor Nederland ook eene opneming in het vrede-kringetje te verzekeren.

Mocht de mogelijkheid op eene entente tusschen alle, hoofdzakelijk bij de zaken in het Verre Oosten geinteresseerde groote mogendheden betreffende de handhaving van den status quo, vaststaan, dan zou de toestand voor het kleine Nederland met zijn vele benijders, om zijn koloniaal bezit, ongetwijfeld minder aangenaam worden, indien het van zulk eene algemeene overeenkomst uitgesloten bleef. Wij hopen dan ook, dat onze diplomatie ons voor zulk een isolement moge bewaren, hoezeer we daarbij tevens niet kunnen nalaten op te merken, dat ook dan het woord van Coen nog van toepassing blijft: «Ende desespereert niet».

Wat omtrent de kolonisatie-wijzen van andere volken bekend werd, kan den velen verlichten hoofden en hun, die eerlang op Java geroepen zijn, om in naam van het nederlandsch-indisch gouvernement mede het bestuur te voeren, niet onbekend gebleven zijn, en hun een ruil die hun nieuwe meesters zou geven, in stede van hen,

die thans de rol van leiders hebben aanvaard, allerminst gewenscht doen voorkomen. In de trouw en aanhankelijkheid der inlandsche hoofden ligt de zekerste waarborg voor het behoud der nederlandsche vlag in den archipel tot tijd en wijle Nederland zijne taak in gindsche streken zal hebben volbracht en deze verder zonder leiding den eigen weg kunnen begaan.

Het is intusschen de vraag of een algemeene overeenstemming, met of zonder insluiting van Nederland, ten aanzien van het behoud van den bestaanden toestand, wel binnen het bereik der mogelijkheden of waarschijnlijkheden valt, en of niet veeleer de thans gesloten en mogelijk door andere te volgen overeenkomsten mede haar oorsprong vinden in het besef der noodzaak om aan eventueele aspiratiën, die hier of daar mochten worden gekoesterd, een sluitboom in den weg te stellen.

Dan laat ons de questie eens preciseeren. Zooals die thans staat, doet zich de mogelijkheid voor, dat zij zich als volgt ontwikkelt:

*a.* tot eene algemeene overeenkomst tot behoud en waarborg van den bestaanden toestand, gelijk de bestaande tractaten de integriteit van het Chineesche rijk waarborgen, zoodat het hierbij op den voorgrond staand beginsel op alle landen, koloniën en protectoraten in het Verre Oosten toepassing zou vinden;

*b.* tot overeenkomsten tusschen de voornaamste bij de zaken in het Verre Oosten geinteresseerde machten, met uitsluiting hetzij opzettelijk harerzijds, hetzij vrijwillig van de zijde der uitgeslotenen van eene of meerdere der geinteresseerde natiën.

Wij kunnen niet nalaten de opmerking te maken, dat de loop, dien de zaken thans hebben genomen, ons de mogelijkheid voor de verwezenlijking van het sub *a* genoemde, wat voor het behoud van den vrede in het Verre Oosten en ook voor onze positie aldaar het meest verkieslijke geval zou wezen, zeer gering doet schijnen, en wij meenen dan ook, ten aanzien van de te volgen gedragslijn voor Nederland, de gedachten in hoofdzaak behooren te worden beheerscht door de, onder *b* genoemde mogelijkheid.

Wij meenen het geval, hiervoren eenigszins aangestipt, waarbij Nederland als eenig uitgeslotene eene soort van vogelvrijverklaring over zijne kolonie zou zien uitgesproken gevoegelijk te mogen elimineeren, met het oog op de sympathieën, welke aan Nederland als koloniale mogendheid in het buitenland nog in ruime mate verzekerd zijn, terwijl overigens ook in dat onverhoopt en niet te voorzien geval voor Nederland slechts eene passieve rol zou zijn weggelegd. Rest dus de vraag, wat aan Nederland te doen staat, indien van eene algemeene overeenkomst als voren bedoeld geen sprake kan zijn, wegens den onwil van eene of meerdere mogendheden om uitbreidings-aspiratiën prijs te geven.

Met het oog op onze rol in Europa, komt het ons voor, dat ook voor onze kolonie in Oost-Azië onthouding aan de hooge politiek voorgeschreven is, waar deelname aan die politiek daarginds noodzakelijk zou moeten leiden tot kleur bekennen hier.

In elk geval meenen wij, dat ginds wellicht nog meer dan hier, het defensie-vraagstuk ernstig onder de oogen behoort te worden gezien, waar, gelijk wij als onze meening te kennen gaven, dat een algemeen verlangen naar het behoud der bestaande toestanden niet waarschijnlijk moet worden geacht, de vrede juist door de gebleken wenschelijkheid der overeenkomsten van den laatsten tijd ernstig bedreigd schijnt, en het onze plicht is de volkeren onder onze hoede aan de wisselvalligheden, en de zeer waarschijnlijk voor hen nadeelige uitkomsten van een nieuw experiment bloot te stellen.

Zooals wij reeds aanduidden levert voor deze defensie-quaestie door de trouw en aanhankelijkheid (1) der inlandsche hoofden en grooten een belangrijke factor ten goede op, mits we hen in de gelegenheid stellen aan die zaak een effectief aandeel te nemen, de quaestie eene indisch-nationale weten te maken. De elementen daarvoor zijn gelooven wij te vinden, dat men die niet ongebruikt late.

(1) Dat wij de trouw en aanhankelijkheid der inlandsche hoofden en grooten weten te apprecieeren, behoeft geen betoog, waar het doel onzer Vereeniging immers juist is den band tusschen het moederland en de koloniën te versterken. Met genoegen namen wij dan ook kennis van de verontwaardiging waarmeë de rijksbestuurder van Sambas het praatje in de *Sketch*, waarop door een *ingezonden* stuk in ons blad de aandacht werd gevestigd, als lasterlijk van zijn meester, Z. H. den Sultan van Sambas, afwees en we vergeven den Pangeran gaarne, juist wegens die verontwaardiging, zijne vergissing om een *ingezonden* stuk, aan onze redactie toe te schrijven, en de tengevolge van die vergissing uitgesproken onvriendelijke qualificatiën, die zonder die vergissing zeker wel achterwege zouden zijn gebleven.

De Red. Com.

## Oost-Indische Berichten.

**Bevordering der visscherij.** In het Bat. Nbld. van 20 April j.l. lezen wij:

Aan de hoofden der aan de noordkust van Java gelegen residenties is een circulaire gericht waarin, nu daartoe bij de begrooting de vereischte fondsen zijn beschikbaar gesteld, de instelling van een wèl georganiseerd visscherij-credietwezen, ten bate zoowel van de eigenlijke zeevisscherij, met inbegrip van het houden van zeevischvijvers, als van den scheepsbouw, in hun bijzondere belangstelling wordt aanbevolen.

Een doeltreffende credietverstrekking tot bevordering dier bedrijven zal, naar het gevoelen van den gouverneur generaal, het best kunnen geschieden door middel van credietbanken van philantropischen aard, in den geest der zoogenaamde afdeelingsbanken.

Zoodanige instellingen toch zullen, door haar huiselijk karakter en haar vrijheid om naar eigen, op ervaring en plaatselijke kennis gegrond, inzicht te werk te gaan, zich het meest kunnen voegen, naar de eigen van het bedrijf en het gemakkelijkst in aanraking kunnen komen met de visschers en scheepsbouwers, terwijl zij zich mede het best zullen eigenen om de credietverschaffing van opvoedenden aard te doen zijn, door de geldleeners er op den duur toe te brengen om, al sparende zich meer en meer zelfstandig te maken, en door steun te verleenen aan gemeentelijke credietinstellingen welke eventueel door toedoen van bestuursambtenaren langs de kust mochten verrijzen.

Mitsdien zou de gouverneur generaal gaarne zien, dat in de verschillende gewesten, zij het ook voorloopig bij wijze van proef, op een daarvoor geschikt punt aan de kust, de verstrekking van goedkoop credie ter opbeuring van de zeevisscherij werd ter hand genomen, hetzij door een op initiatief van de plaatselijke ambtenaren (bestuursambtenaren en anderen), al of niet in samenwerking met belangstellende particulieren in het leven te roepen visscherijbank, geschoeid op de leest der zoogenaamde afdeelingsbanken, hetzij door een reeds bestaande afdeelingsbank.

Het ligt in de bedoeling de nog op te richten particuliere credietinstellingen, welke zich uitsluitend of als onderdeel van haar bedrijf aan credietverschaffing ten bate der visscherij wijden, tegemoet te komen in de vorming van haar bedrijfskapitaal en in de noodzakelijke kosten van het beheer, het laatste ten einde de taak der ambtenaren niet te verzwaren en hen in staat te stellen zich te bepalen tot het aangeven van de te volgen richting en het toezicht op den goeden gang van zaken, terwijl ook anderen afdeelingsbanken, die hare bemoeienis uitstrekken tot de opbeuring der zeevisscherij, desverlangd, binnen de grenzen van het bij de begrooting toegestaan crediet, daartoe voorschotten kunnen verkrijgen ter verdere uitbreiding van haar bedrijfskapitaal.

Onder het opschrift: **Aan den Kapstok** schrijft hetzelfde blad:

Bij de regeering is het denkbeeld in overweging om met bestuurders van reeds bestaande en nog op te richten opvoedingsgestichten, zoowel voor Europeanen als voor Inlanders, in overleg te treden omtrent de opname in zoodanige inrichtingen van kinderen die in de termen vallen van art. 5 van de overgangsbepalingen der strafwetboeken en zijn dientengevolge eenige hoofden van gewestelijk bestuur aangeschreven om opgaven te verstrekken van de in hun gewest bestaande gestichten welke daarvoor in aanmerking komen en waarvan de bestuurders genegen zijn overeenkomsten te sluiten.

Wie, die nog niet lang genoeg in Indië zijn om zich niet meer te ergeren, zullen zich niet stooten aan de in bovenstaand berichtje opnieuw, en voor de hoeveelste maal, gedemonstreerde tot bedroevende spreekwijze geworden indische laksheid? De ouderen, in den zin van koloniale ervaring, zullen glimlachen om het denkbeeld dat alweer „in overweging" is. Het is namelijk in overweging sedert de invoering van het strafrechtboek in . . . . 1867. Art. 5 van de overgangsbepalingen van het wetboek van strafrecht schrijft voor, woordelijk:

„Zoolang het in artt. 32 van het wetboek van strafrecht bedoelde verbeterhuis niet bestaat, worden de jeugdige beklaagden in het in dat artikel genoemde geval opgenomen in een ander door den gouverneur generaal aan te wijzen geschikt verblijf."

Die domme bepalingen toch! Waar dienen ze eigenlijk voor.

Waar was het nu toch eigenlijk noodig voor een bepaling te maken, die men gedurende veertig jaar — veertig jaar, lieve burgers, — aan zijn laars zou lappen.

Het denkbeeld komt nu in overweging — meer niet, beware — om eens gevolg te geven aan die veronachtzaamde wetsbepaling.

Och, och, het is kostelijk!

Pari, dat het ook nu weer bij overwegen zal blijven?



Uit Buitenzorg schrijft men aan het Soer. Han-Handelsblad: Op den pasar alhier is men bezig met de **anti-opiummedicijn**, en met succes.

De plant, waaruit de medicijn gemaakt wordt, behoort tot de angustifoliumfamilie; de Maleische naam van de plant, die hier overal groeit, is Kimonjennjen, de Chineesche naam tjiongsientjoe. De bladeren lijken veel op de bekende daoen semboeng; bij de Kimonjennjen is de stam der plant echter stokkerig; bladeren en bloemen zitten boven aan den stam.

Zoodra de schuiver nu zin krijgt om een pijpje opium te genieten, neemt hij een bitterglaasje van de medicijn uit de beide flesschen; de lust tot schui-

ven verdwijnt dan onmiddellijk. Wanneer de inhoud der 2 flesschen door den schuiver verorberd is, kan men zeker zijn, dat de schuiver van den opiumhartstocht genezen is.

Overal op den pasar kan men thans de bladeren koopen.

Om de medicijn te fabriceeren, neemt men een hoeveelheid bladeren, die eerst op een vuurtje gegorengd worden; daarna laat men ze verkoken met kaliewater, totdat men 2½ tail vocht heeft. Dit kooksel wordt verdeeld in twee flesschen. Bij den inhoud der eene flesch voegt men gebrande opium.

Ik geloof, dat het kleine blaadje van grooten invloed kan zijn op de Indische staathuishouding.

Als de opiumregie geen voordeel afwerpt, vanwaar moeten dan de batige saldo's komen, het geld voor het houden van expedities, voor het in commissie zenden van hooge oomes, voor duur betaalde presentkaasjes? 'k Zie een daling van tractementen in 't verschiet, geen batig saldo voor een gouverneur generaal na 5 jaren dienst van 5 à 6 ton; geen exorbitant hooge pensioenen, geen hooge gratificaties meer.

En toch zal het kleine blaadje aan velen geluk brengen; verslaafde opiumschuivers, tot armoede gebracht door het vervloekte gif, zullen weer menschen worden, in staat om te werken en om hun gezin te onderhouden.

Ze zullen met walging terugdenken aan de tijden, toen ze hun vrouwen prostitueerden, hun dochters verkochten.

En toch, indirect zal de Staat geen schade lijden, want de gelden, thans bestemd voor de opium, zullen gebruikt worden voor handel en landbouw. In plaats van ellende zal welvaart komen.

Naar ik hoor zijn de bedoelde bladeren ook een heilzaam tegengif voor hen, die aan morphine verslaafd zijn. Zou het geen zaak zijn, dat men er in de hospitalen proeven mee nam, want nog vreeselijker zijn de gevolgen van morphine-misbruik, dan die van het opium-gebruik.

**Onzedelijke briefkaarten.** In den laatsten tijd wordt, zegt de Preangerbode, in de Preanger een druk gebruik gemaakt van onzedelijke prentbriefkaarten, waarop blanke vrouwen afgebeeld zijn. Vooral onder den inlander zijn die dingen zeer gewild, wat ons nu speciaal minder geschikt lijkt. Evenwel die kaarten, waarvoor de politie in Holland invallen in verdachte winkels doet, schijnt de post hier gedwee te moeten verzenden; geen enkele bepaling geeft blijkbaar de administratie recht, de aanstoot gevende plaatjes in te houden en te vernietigen.

Omtrent den **Indischen Bond** schrijft het Bat. Nieuwsblad onder meer:

In het vorig nummer van De Stem van Indië vindt men de aankondiging, dat ter vergadering van de afdeeling Buitenzorg een tweetal moties zijn aangenomen. Deze worden in het Zaterdag verschenen nummer medegedeeld. De afdeeling Buitenzorg verlangt:

a. dat het vorig hoofdbestuur rekening en verantwoording zal afleggen van zijn geldelijk beheer (art. 12 der statuten) desgevorderd daartoe in rechten gedwongen zal worden;

b. dat een enquête-commissie zal worden ingesteld voor een onderzoek naar den huidigen toestand van den bond en zijn geldmiddelen en het eventueel beramen van middelen om daarin afdoende verbetering te brengen.

Deze moties voorstellend, zei de voorzitter dat de bond „een slecht werkende machine" is. Maar de enquête-commissie zal desniettemin niemand „ter verantwoording roepen over eventueel begane fouten". De kool en de geit moeten dus, als gewoonlijk, gespaard worden!

En zie: het nummer van 20 April brengt gegevens welke reeds dadelijk in staat stellen de actie van het vorig hoofdbestuur te beoordeelen. Dat hoofdbestuur, naar men weet, is tallooze malen gewaarschuwd; haast ieder blad heeft met feiten aangetoond, dat het „orgaan" van den bond niet eens goed genoeg was voor scheurpapier; dat het daaraan bestede geld — en hoeveel geld bovendien — als weggeworpen kon worden beschouwd; dat bijgevolg de belangen, aan den hoofdvertegenwoordiger, tevens redacteur, toevertrouwd, in verkeerde handen waren. Het vorig hoofdbestuur heeft dit alles over zijn kant laten gaan. Het gevolg?

Blijkens de „voorloopige rekening van verlies en winst onder ultimo December 1906" heeft De Stem van Indië gekost:

Aan redactie *f* 2040.50, expeditie *f* 508.38, drukloon *f* 3621.70, en onkosten *f* 5841.12, of te zamen dus *f* 12.011.70; waartegenover als winst (!) geboekt worden: advertenties *f* 1390.73 en contributies *f* 9927.90. Onder de contributies te verstaan het z.g. abonnementsgeld dat tevens strekt tot betaling van lidmaatschap.

Derhalve hebben de bondsleden voor tienduizend gulden iedere week wat knipsel in een omslagje ontvangen! En wat er verstaan moet worden onder de bijna zes duizend gulden onkosten welke op deze exploitatie gevallen zijn, blijft het geheim van het hoofdbestuur.

Over al deze zaken wil men nu eenvoudig de spons halen. Men zal niemand aanklagen om deze schandelijke geldverspilling; men zal er in berusten dat er weer een „voorloopig" netto-verlies is van *f* 4271.80; men zal zwijgen over het boekdeelen sprekende feit dat aan de nuttige cursussen, de éénige nuttige uitgaaf, niet meer dan *f* 2773.43 is uitgegeven.

Kortom, men zal door blijven modderen tot al het geld er door gemodderd is. En dat behoeft niet lang meer te duren!" besluit het blad.

**Admissie-examens.** De stroom van candidaten voor de inrichtingen van middelbaar onderwijs te Batavia is steeds wassende, zegt Het Onderwijs. Zoo hebben zich voor de „Koningin Wilhelmina School" niet minder dan 373 liefhebbers opgegeven, waaronder 79 meisjes, 13 Inlanders en 28 Chineezen, en wel met overlegging van een certificaat van het hoofd der school: van Batavia 164, waaronder 22 meisjes, 3 Inlanders en 24 Chineezen; van buiten 78, waaronder 20 meisjes, 3 Inlanders en 3 Chineezen, terwijl 131 candidaten, waaronder 7 Inlanders en 4 Chineezen zich voor het volledig examen hebben aangemeld.

Voor het Gymnasium Willem III hebben zich in het geheel 282 candidaten aangemeld.

In De Week schrijft de redacteur van het Soer. Hbld. over **Hygienische Tropenkleeding**:

Onze koloniën worden door reizigers vaak genoemd het land onder de tropen, waar men zich het best kleedt in overeenstemming met het klimaat, de kleeding kiest, die aan de eischen der hygiene het beste voldoet. Daar is veel van aan; de zindelijke witte, luchtige kleeding verkrijgt meer en meer burgerrecht en het deftige, zware, meestal weinig frissche pak verliest voortdurend terrein.

In het gewild deftige Batavia heeft een aller-deftigste schouwburg-commissie jarenlang het publiek, dat de voorstellingen in den muzentempel bezocht, getyranniseerd, door te eischen dat de parterre- en loge-bezoekers steeds in deftig zwart zouden verschijnen — de tegenwoordige landvoogd heeft aan die tirannie een eind gemaakt, door te weigeren zichzelf daaraan te onderwerpen. En sedert kan men ook in de hoofdstad dezer kolonie in het wit van de geboden kunst genieten.

Te Soerabaja was die vergunning reeds lang te voren gegeven. En daarom bevreemdt het ons, dat de societeits-besturen overal nog zoo angstvallig vasthouden aan de zwarte kleeding bij thé-dansants en bals. Wie in de balzaal komt om te dansen, moet in het zwart zijn; in den tuin, in de biljart- of speelzaal, soit! — dan is elk ander voegzaam toilet voldoende.

Is het geen paskwil? Wordt niet daarom in de tropen zoo vaak dansen voor heeren koeliewerk genoemd. Denkt men dat het voor een dame prettig is, door een heer met een koeliegeur in zijn dampend zwart pak, ten dans te worden geleid. Zou men niet gelooven, dat het haar heel wat aangenamer zou zijn, haar hoofd te buigen naar een mannenschouder, gevat in rein, blank linnen? Zoekt men het in den vorm der kleeding, den snit, wel, men verlange witte smokings, witte dans-jackets; die concessie zal men den conservatieven gaarne doen.

Beweringen, als zou het niet comme il faut zijn, een dame in het wit naar een feest te begeleiden, waar heeren zonder dames wel in het wit mogen verschijnen, zijn uit den tijd en getuigen van conservatieve bekrompenheid.

Waar hygiene en eigen genoegen kunnen samengaan, waarom zou men daar een dom offer blijven brengen aan de dwaze denkbeelden omtrent deftigheid van weleer?"

Voor eene meer rationeele tropenkleeding voor de dames ware zeker evenveel te zeggen!

**Degradatie van de M. W. O!** Dezelfden kroniekschrijver van het Soer. Hdsbl. geeft de milde lintjesregen, die is neergedaald op hen, die aan de jongste Celebes-expeditie deelnamen, eenige bemerkingen in de pen.

Zonder nu nog te spreken van een „degradatie der M. W. O.", mag men toch wel zeggen, dat er ditmaal met dit eereteeken wat erg gul is omgesprongen. En ook met andere.

„Dat er velen, zéér velen zijn, wier daden werkelijk spreken van buitengewone plichtsbetrachting, het wordt door den schrijver allerminst ontkend, maar daarnaast staan helaas zooveel andere mutaties, zegt hij, waaraan men kan zien, dat zij met moeite tot zekere hoogte zijn opgeschroefd, opdat er een voorstel tot onderscheiding aan zou kunnen worden vastgeknoopt.

Zoo lazen wij van een aanvoerder, waarvan, om de maat vol te maken, moest worden gezegd, dat bij verschillende gelegenheden gebleken was, dat persoonlijke moed hem geenszins ontbrak. Een allesbehalve prettige ontkenning, die doet denken aan vroeger bestaanden twijfel. Elders wordt gewaagd van eenigen die de eersten hunner sectiën waren, die een bezette versterking binnendrongen. Dat wordt zoo vier Willemsorden per compagnie.

Zoo lezen wij verder van geslaagde verkenningen,

# FEUILLETON.

## In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van

FRIEDA VON BULOW.

### XXXV.

„Waaruit maakt ge dat op?" vroeg de kleine Beling vroolijk.

Hij stond met zijn korte, correcte, in de politie-uniform gekleede gestalte tegenover den langen, mageren, in zijn wijden kaftan gehulden Arabier. Beling, met zijn rond, blozend gelaat en bijna vrouwelijke trekken, de Arabier geelbruin, met langen gespierden hals, een machtigen semietenneus, diep in de kassen liggende oogen en een stroomenden baard.

De Wali hervatte:

„De bibi Dietlas is weliswaar slechts een vrouw, maar hoort men ooit, dat haar stem zich tot kijven of schreeuwen verheft? Of ziet men, dat zij met den voet stompt of teekenen van ongeduld geeft?

Zij beheerscht zich, als een wijze man, bana. Zij is een zeer voorname dame."

Dit vertelde kleine Beling met het grootste plezier over aan ieder, die het hooren wilde.

Sedert dien eersten keer vond hij voortdurend sneller achtereen den weg naar Mona. Bij Maleen voelde hij zich eerst recht op zijn gemak.

Op een dag vergezelde hij haar op een boottocht om Kioni.

Het blauwe licht van den in zonnegloed badende zee en het monotone gedruisch der riemen werkte bijna slaapwekkend.

Zij hadden een wijle gezwegen.

Plotseling zeide Beling:

„Mag ik een onbescheiden vraag doen, bibi?"

Zij keek verwonderd van onder haar groote parasol hem aan. Maar haar vragende blik gaf hem verlof.

„Zou u wel eens tot een tweede huwelijk kunnen besluiten, bibi?" vroeg hij op den man af.

Het zonnescherm daalde wat.

Een paar seconden zweeg zij. Eindelijk kwam het antwoord aarzelend van onder de parasol:

„Neen."

„Pardon . . . . maar . . . . is dat uit principe?"

„Het is geen kwestie van principe, maar van gevoel."

Zij kon hem niet aanzien. Zij dacht met weemoed aan dien eenen, die zij bemind en opgegeven had, en die haar vergeten was. En zij bedacht in dit oogenblik met stille verwondering, dat zij nochtans een erfenis van hem aanvaard had: iets van den haat dien zijn stijfhoofdigheid te voorschijn geroepen had was ook op haar overgedragen.

Haar eigen manier van doen had dien haat voor het oogenblik bedwongen, maar hij kon iederen dag opnieuw boven komen, wanneer door een of andere oorzaak de wrok tegen Krome verlevendigd werd.

Haar nadenkendheid verschrikte den vroolijken Beling. Ernstig en zwaarmoedig had zijn rechtstreeksche vraag haar niet mogen stemmen!

„Bibi", zeide hij schalks, „als er nu eens een recht charmante man kwam, zou dan dat gevoel ten slotte niet veranderen?"

„Neen, Bana."

„Ik zou er liefst niets van gelooven!" riep hij levendig uit. „Als men is, zooals u.... geschapen om te beminnen en bemind te worden, en dan alleen te blijven, terwijl er zooveel flinke jongens op Gods schoone wereld rondloopen! Neen, ik kan het niet gelooven."

„Geloof het, of niet, bana."

Welk een zachte, matte stem!

Een poosje zweeg Beling heel nadenkend, maar hij kon moeielijk zijn gedachten voor zich houden en begon weer: „Hoe meer ik u leer kennen, hoe minder ik kan begrijpen, wat men hier, voordat u hier kwam, van u vertelde! Ik begrijp er nu niets meer van."

Zij tuurde naar de verre witte golflijn, die de deining der zee aan den horizon teekende en zweeg.

Beling vreesde haar gekrenkt te hebben.

„Bibi koeboea," zeide hij hartelijk in zijn Satoetajargon.

Langzaam, of haar gedachten ver weg geweest waren, wendde zij haar blik naar hem toe.

„Ja?"

„Ik kan u niet treurig zien! U kan niet gelooven, hoe mooi u zoo'n klein, schalksch lachje staat, wanneer uw oogen nog ernstig zijn willen, maar uw mondhoeken reeds trillen.... lach mij maar rondweg uit, bibi! Waarvoor kan het goed zijn onszelf verdrietig te maken? Zoolang de zon ons beschijnt, willen wij vroolijk zijn."

Zij stak hem glimlachend de hand toe.

„Ja, bana."

Op een namiddag, toen Maleen, alleen door Risgalla vergezeld, van de plantage terugkwam, zag zij een msoengee aankomen, die de uniform droeg der burgerlijke ambtenaren, met de zwarte lussen en de karmozijnroode militaire streepen.

Toen hij naderbij kwam, herkende zij den districtsgouverneur, Graaf Albert Waldemar von Ilfershofen.

waarbij de mogelijkheid van tegenstand volstrekt niet uitgesloten was; van een ander, die gedecoreerd werd omdat hij onder vijandelijk vuur goed verband hield; van een derde weer, die onderscheiden werd, omdat hij als tweede in een bezette versterking drong. Tot nog toe werd alleen de eerst binnendringende gedecoreerd, enz. enz."

**Soerja Soemirat redivivus.** Naar wij vernemen, heeft in Nederland zich een syndicaat gevormd, dat zich de oprichting van eene landbouwkolonie op christelijken grondslag, in de residentie Preanger regentschappen ten doel stelt.

Onder meer moet het plan bestaan voor dat doel de gewezen landbouwvestiging Tjibogo, welke, zooals bekend, reeds eenige jaren geleden door de vereeniging Soerja Soemirat verlaten is en waarop thans nog enkele gewezen kolonisten woonachtig zijn, van de regeering te verkrijgen.

Niet dus de Indische Bond, gelijk sommigen geloofden, zal de opvolger zijn op deze mislukte landbouwkolonie.

**Royale giften.** De heer J. T. Cremer is in Indië in de rol getreden van weldoener voor de vele instellingen en fondsen, welke een min of meer kwijnend bestaan lijden of wier ontwikkeling door geldgebrek belemmerd wordt. Wij hoorden enkele sommen noemen. De bataviasche armen kregen een kwart ton; de dokterdjawa-school, welke zooals men weet gebouwd werd van het geld door den heer Cremer en eenige anderen bijeen gebracht, zag daar geldzorgen opgeheven en dat loopt natuurlijk in vele duizenden; het Diaconessenhuis ontving *f* 18.000 voor den bouw van een nieuwe operatiezaal.

Even royaal zijn ook anderen bedacht, maar de milde gever wil er liefst zoo min mogelijk openbaarheid aan zien geven. Daarom volstaan de Indische bladen met deze korte mededeeling.

Naar de Deli Crt. vernam is aan den zendeling van den Berg te Kaban Djahé een som van $ 2000 ter hand gesteld ten behoeve der reeds vroeger in dat blad genoemde leprozen-kolonie Lau Si Mo-Mo op de Hoogvlakte. Door deze milde gift is men nu tevens in staat, om de huisvesting der ongelukkigen, welke tot heden nog maar uiterst primitief kon zijn, een flinke verbetering te doen ondergaan.

De kolonie telt op 't oogenblik over de tachtig leprozen.

**Een jubilaris.** A.s. Zaterdag den 27en April zal, gelijk het Bat. Nbld. mededeelt, de hoofdschout te Batavia, de heer **A. W. V. Hinne**, den dag herdenken, waarop hij, 30 jaar geleden, tot politie-ambtenaar werd benoemd, na eerst 6 jaar in ondergeschikte betrekkingen te zijn werkzaam geweest.

Ruim 20 jaar was hij te Batavia geplaatst, en als wij zeggen, dat hij zich gedurende dien tijd tegenover de gemeenschap zeer verdienstelijk heeft gemaakt, dan is dit geen ijdele lofspraak. Talrijk zijn de zaken, die door den heer Hinne tot klaarheid werden gebracht, zoo zelfs, dat zijn naam over geheel Java is bekend geworden.

De heer **C. W. Loder**, een Semaranger, assuradeur en een bekende persoonlijkheid aldaar, is naar men ons mededeelt, te Trétés in de kliniek van Dr. Koefoed overleden.

**Albert Vogel in Semarang.** Een telegrafisch bericht uit Semarang meldt ons dat Albert Vogel gisteravond aldaar met Oedipus, voor een stampvolle zaal is opgetreden.

## West-Indië.

**Suriname.** Uit een in Onze West gegeven uittreksel van het, in zake de voorgestelde verhooging van invoerrechten aan de Koloniale Staten aangeboden rekest, blijkt onzes inziens dat de groote quaestie van den importhandel hem zit in de eigenaardige toestanden in dien handel, waarop in de koloniale pers reeds de aandacht werd gevestigd.

„Nu is het voor hem," lezen we in gezegd uittreksel, „die geen vreemdeling in Suriname's handelskringen is, geen geheim dat de meeste importeurs niet dan met moeite de thans vigeerende invoerrechten kunnen voldoen, dat het verkrijgen van de middelen om de hun toegezonden goederen in te klaren heel wat hoofdbreken kost, en herhaaldelijk leidt tot verkoop, zeer kort na de inklaring, van de goederen tot prijzen, die bijna altijd verlies opleveren."

Wanneer het zoo met de meeste importeurs gesteld is, kunnen we ons voorstellen dat eene vrij aanzienlijke verhooging der invoerrechten, al of niet voor hen eene zaak is, waarmee voor de zwakkeren hun bestaan gemoeid is, maar het is o.i. de vraag of het bestuur en de Koloniale Staten, om dergelijke ongezonde toestanden te helpen bestendigen, zouden afzien van een middel voor de noodig gebleken verruiming van inkomsten.

Op het den 2en April ll. tot den gouverneur gerichte verzoek om de behandeling van het ontwerp op de invoerrechten te schorsen of los te maken van de begrooting volgde dan ook daags daaraanvolgende reeds eene afwijzende beschikking, en wij vermeenen met eenig recht te mogen betwijfelen, dat de Koloniale Staten in het hun aangeboden verzoekschrift voldoende motieven zullen vinden om daarop in te gaan.

Zoo wordt b.v. het verhoogde recht op boter en kaas afgekeurd, omdat „het van algemeene bekendheid is, dat deze artikelen in het klein met aanzienlijk verlies verkocht worden, daar winkeliers die gebruiken om koopers te lokken."

De mindere man is in het rekest natuurlijk ook schering en inslag, waar zulks in de kraam van adressanten te pas komt, maar terwijl het invoerrecht op naaimachines en gereedschappen om die reden door hen wordt afgekeurd, zien zij er geen been in voor dienzelfden minderen man een belasting voor te stellen op karren, pontjes en korjalen, voor het vervoer van producten benoodigd.

Niet weinig arrogant klinkt het wijders in het rekest:

„Terugkomend op de voorgestelde tariefswijziging, waren enkele leden der Commissie van meening, dat een verhooging slechts gebillijkt kon worden, wanneer aan den anderen kant geen niet direct noodige uitzetting van uitgaven te constateeren viel. Men had hierbij het oog op de voorgestelde niet onaanzienlijke vermeerdering van het salaris van enkele ambtenaren."

De Koloniale Staten zullen zich over die „enkele leden", wel een weinig vroolijk hebben gemaakt, zij het ook dat zijzelven, blijkens hun Voorloopig Verslag op de ontwerp-begrooting voor 1908 ook al niet heel erg ingenomen blijken met de uitzetting der uitgaven op de aangegeven wijze. En toch, wanneer het er op aankomt, gaan ook zij evenals de curaçaosche Koloniale Raad weer mee om de voorgestelde verhoogingen goed te keuren, doch in eenigszins gewijzigden vorm, namelijk bij wijze van persoonlijke toelage. Er wordt, gelooven wij, in Suriname, heel wat met persoonlijke toelagen geschipperd. Een indisch ambtenaar op verlofstractement krijgt de gelegenheid om eens in Suriname te gaan werken op een aangegeven salaris. Hij neemt het aan, maar nauwelijks is hij daar, of de billijkheid brengt mede, dat men hem zijn volle indische activiteitstractement toekent, zegt het bestuur en de Staten beamen dat ten volle, doch zetten de billijkheid in een persoonlijke toelage om.

Met instemming zagen we in het Voorloopig Verslag de aandacht gevestigd op de dure presentkaasjes voor de kolonie, die zij in haren tijdelijken dienst bekomt. Het bestuur blijkt de meening te zijn toegedaan dat de kolonie den een of meerjaarsvliegen, die hun licht wel op haar willen doen afstralen, dankbaar moet wezen. Maar wij vragen welk nut het voor eene kleine kolonie als Suriname kan hebben om b.v. een secretaris van het gouvernement van Nederlandsch-Indië als gouvernementssecretaris te doen fungeeren? Begrijpt men dan niet, dat zulks noodwendig bij de natuurlijke geaardheid van den mensch tot grootdoenerij moet leiden? En dan, wat is er in de laatste jaren niet een geld verspild door het departement van openbare werken aan zoogenaamde productieve werken, die al meer en meer improductief blijken door de bij den aanleg begane stommiteiten? En toch, ook voor dien dienst moest de kolonie zich jarenlang de groote kosten eener dure specialiteit getroosten, wiens diensten de kolonie zeker allerminst tot dankbaarheid zullen stemmen, waar de productiviteit der aangelegde werken zich slechts openbaart in de rente en aflossing der vermorste kapitalen.

Interessant is ook wat de Koloniale Staten in hun Voorloopig Verslag opmerken over de hooge uitgaven bij den dienst der koloniale vaartuigen:

„Dat deze kosten zoo hoog gestegen zijn werd o.a. toegeschreven aan verschillende oorzaken, waarop de Staten geen contrôle hoegenaamd kunnen uitoefenen. Zoo werd eenige jaren geleden het stoomschip „Curaçao" uit de tweede hand gekocht voor verre boven het crediet bij de begrooting toegestaan, zonder dat er behoefte bestond aan een schip van die grootte. Dit schip bleek hooge uitgaven voor gewoon onderhoud te vorderen, zoodat het gebruik daarvan zooveel mogelijk moest worden vermeden en het dan ook steeds voor reserve-schip gebezigd wordt. Men heeft zich bij deze — evenals bij vele andere niet tot dit departement ressorteerende — aangelegenheden geheel moeten verlaten op het advies van den door het bestuur met het onderzoek belasten persoon, waarvan de treurige gevolgen thans worden ondervonden. Terwijl het vaartuig toch eenige jaren geleden werd aangekocht voor pl. m. 200.000 gld., buiten rekening latende de belangrijke bedragen voor onmiddellijk aangebrachte verbeteringen, stelt het bestuur zich voor dat thans slechts 100.000 gld. daarvoor zal kunnen worden bedongen, welke prijs, naar sommige leden vreesden, niet licht te verkrijgen zal zijn."

## Van Vreemde Koloniën.

**Ambachtsonderwijs op de Philippijnen.** Er wordt in den laatsten tijd heel veel werk gemaakt van het ambachtsonderwijs in den philippijnschen archipel, nu bleek, dat het door de amerikanen in de plaats van het religieus onderricht der sedert van de Philippijnen verdwenen geestelijke orden ingestelde volksonderwijs er meer op gericht was om klerkjes en diergelijken

---

Hij verbergde een zekere verlegenheid onder een air van jovialiteit en humor, dat hem eigen was.

„Jambo, bibi! Hoe staan de zaken?"

„Ik ben blij, u te ontmoeten," antwoordde zij rustig. Ik zou gaarne iets met u bespreken."

„Spreek bibi."

Hij keerde met haar om en langzaam gingen zij het strand langs, over het vochtige en vaste zand.

„Alzoo ben ik tot uw dispositie," zeide de Graaf hoffelijk en kalm.

Hij keek voor zijn voeten, naar het zand, dat een zeef leek van de krabbengaten.

Zij meende iets onzekers te bemerken in zijn gang. Ook zijn stem had, ofschoon zij rustig klonk, iets vreemds.

„Men noemt u den man des vredes," zeide Maleen. Ik zou gaarne zien, dat u mij hielp, vrede te stichten. Wil u?"

„Niets kon mij aangenamer zijn."

Zij vertelde hem van een twist, die was uitgebroken tusschen den directeur van een nieuw opgerichte bouwmaatschappij in Satoeta en den koopman-representant van het huis Fabricius in Mona.

„Met onzen man in Mona zal ik het wel terecht brengen," zeide zij. „Hij is niet koppig. Maar ik heb onlangs ook getracht, den ander te bepraten, en dat is mislukt. Zoodra ik maar den naam van onzen Schmidt noemde, vlamde er een haat op in de oogen van den man, zooals ik nog nooit gezien had. Hij siste tusschen de tanden: „Afrika is te klein voor ons beiden — hij, of ik." — Maar ik vind, dat dergelijke persoonlijke antipathieën, die tot staatsgevaren worden opgeblazen, hier geen recht van bestaan hebben. Als een paar Duitschers zooals wij, macht willen uitoefenen over de kleurlingen, dan moeten wij voor alles eendrachtig zijn. Waar of niet?"

„Queli, queli," antwoordde de Graaf, die zich gaarne bediende van het aan de kusten gebruikelijke dialect. „Mijn gedachten zijn in dit opzicht uwe gedachten, bibi. Maar om de twisten van dien directeur uit de wereld te helpen, zou men hem zelf uit de wereld moeten helpen, want de in ons klimaat toch al epidemische prikkelbaarheid is bij hem chronisch en pernicieus. Onder de zwarten vrede stichten gaat goed, maar met onze landslieden houd ik mij liefst er buiten."

Zij waren intusschen bij het heuveltje gekomen, waarop Maleen het fondament van haar huis liet leggen.

Zij bleef staan.

„Maar in principe zijn wij het dus met elkander eens?" vroeg zij.

Zij zag hem strak in de oogen.

„Alle persoonlijke oneenigheden moeten dus ter wille van een hooger belang zooveel mogelijk onderdrukt worden? Ja?"

Hij ontweek haar blik. Zijn blauwe oogen, gevoileerd als die eener vrouw, tuurden tusschen de wimpers door in de verte.

Zij bemerkte, dat hij haar begrepen had.

„Bibi," hernam hij in zijn schertsenden spreektrant, „uw lippen spreken woorden van wijsheid, zoeter dan honig en liefelijk om aan te hooren als het geruisch van een beuk in het woud."

Zij herhaalde glimlachend:

„Dus wij zijn het eens?"

„Volkomen, waarde bibi."

Daarop bracht zij hem naar het bouwterrein, en hij klaagde over de buitensporige kosten en moeielijkheden, verbonden aan het opzetten van zijn ijzeren huis in Satoeta.

„Als ik het nog eens weer moest doen, dan zou ik ongetwijfeld een steenen huis laten bouwen. Wij proefnemers komen op hooge kosten door onze experimenten."

„Ja, maar daardoor leeren wij ook het best."

„Hm, ja. Voor degenen, die na ons komen."

„Ook dat is goed."

Maleen stond met verhit gelaat aan de deur der keuken. Zij hield toezicht op het koken van guyaven voor marmelade. De hitte in de keuken was bijna onverdragelijk.

„Hoe onverstandig zijn wij," sprak zij tot den jongen Fabricius, die haar gezelschap hield, „dat wij zoo zonder meer hetgeen wij hier vinden, vervangen door onze Duitsche dingen! De negers weten heel goed, waarom zij een open kookplaats maken, onder een eenvoudig schutdak, en de Arabieren, waarom zij hun keukens als loggia's bouwen, als open bogenhallen. Wij daarentegen bouwen naar Duitsche wijze een gesloten, klein vertrek, en als het vuur goed brandt, dan is het er een ware hel. Let maar eens op, wat ik een mooie open keuken zal laten maken, met stores tegen de zon."

Waldo lachte ongeloovig. Hij was een scepticus, waar het ondernemingen van anderen betrof.

„Ach, zie eens!" riep hij plotseling opgewonden. „Daar hebben de zwarten een kolossale hagedis gevangen."

Hij liep op de groep toe, om het ongedierte, dat men een riem om het lijf had gebonden, nauwkeurig te bekijken.

Maleen zag uit de verte, hoe het dier met zijn staart, bijna een meter lang en zoo dik als een mansarm, geweldig om zich heen sloeg.

*(Wordt vervolgd).*

te kweeken, dan om de luitjes er toe te brengen door handenarbeid in landbouw en nijverheid zich een bestaan te verschaffen, en daardoor tevens het hunne bij te dragen voor de ontwikkeling van het land, een verschijnsel dat overigens wel eens meer werd aangetroffen, waar tengevolge van meerdere faciliteiten op onderwijsgebied het zoogenaamd geestelijk proletariaat in verschillende landen in het leven werd geroepen.

In een onlangs te Manilla gehouden conferentie van onderwijzers, werden de maatregelen besproken voor de ontwikkeling van het ambachtsonderricht. In afwachting van hetgeen op dit gebied wellicht verder staat te gebeuren, is het mogelijk niet ondienstig aan de hand van eenige voorbeelden aan te geven, hoe men thans reeds op dat gebied werkzaam was.

Wij maakten indertijd reeds melding van het Silliman-Instituut, dat in deze richting arbeidt en naast betalende, aan een aantal onbemiddelde jongelieden de gelegenheid verschaft, om door hun arbeid het hun verleende onderwijs zelven te bekostigen. Een dergelijk systeem ziet men ook toegepast bij de ambachtsschool te Iloilo op Panay, die, in tegenstelling met het geheele particuliere Silliman-Instituut, onder gouvernementscontrôle staat. De ambachtsschool te Iloilo werd ongeveer twintig maanden geleden opgericht en in de maand Augustus van het vorige jaar in een nieuw gebouw ondergebracht, dat ongeveer 16.000 gld. heeft gekost, welke som grootendeels uit bijdragen ván inlandsche notabelen van Panay werd gevonden, terwijl het departement van onderwijs voor een bedrag van ongeveer 15.000 gld. aan machinerieën en gereedschappen aan de school deed toekomen.

Het onderwijs strekt zich uit over de houtbewerking, ijzerbewerking en het rechtlijnig teekenen, onder de leiding respectievelijk van den directeur Bruce E. Ingersoll, F. C. Arrance, en Richmond Bangh, drie amerikaansche vakmannen, en wordt thans gevolgd door 135 leerlingen uit alle klassen der inlandsche maatschappij. Gouverneur Lopez en andere leden van het provinciaal bestuur, zoowel als vele andere notabelen van de eilanden Panay en Negros brengen dikwijyls een bezoek aan de school, waar zij met de meeste belangstelling de vorderingen der leerlingen volgen, terwijl bij de tentoonstelling van door de leerlingen vervaardigde voorwerpen op den laatsten dag van het afgeloopen schooljaär de Philippijners van alle klassen door een groote opkomst van hun blijvende belangstelling blijk gaven.

Daar voor het onderricht in de ijzerbewerking eerst een jaar geleden een onderwijzer werd gevonden, zijn de verkregen resultaten niet zoo groot als ten aanzien van de timmervakken, maar toch brachten sommige leerlingen het reeds tot de vervaardiging van pennemesjes met paarlmoeren heften. Wat de houtbewerking aangaat, mocht de school in Maart ll. bij een openbare aanbesteding zich de levering zien toewijzen van 1000 kleedingkastjes voor de constabulary in de Iloilo-afdeeling. Daar de vervaardiging in den vacantietijd viel werden uit de vele leerlingen, die zich daartoe opgaven, dertig gekozen, die tegen ruime vergoeding te werk gesteld werden onder een der meest geoefenden hunner medescholieren. De op deze levering te behalen winst wordt afgedragen aan het provinciaal bestuur voor verdere, aan de school aan te brengen verbeteringen.

Zagen we hier, hoe voor de totstandkoming dezer voor de jeugd zoo nuttige inrichting, de ouderen uit de inlandsche maatschappij het hunne bijdroegen, een merkwaardig voorbeeld van zelf aanpakken leverde de schooljeugd van het Wright-Instituut, te San-Isidro, in de provincie Nueva Ecija. Dit instituut, een zoogenaamde provinciale „high-school", of inrichting van middelbaar onderwijs, waarvan er in nagenoeg elke der christelijke provinciën eene of meerdere worden aangetroffen, werd voor het bedrag van 20.000 gld. opgezet en in October 1905 geopend. Er was echter geen gelegenheid voor ambachtsonderwijs, waaraan de behoefte zich in deze provincie met hare vooruitstrevende bevolking aldra begon te doen gevoelen. Hoe echter nu aan het noodige gebouw te komen, waar de koloniale fondsen niet in staat waren daarin te voorzien? De superintendent van het onderwijs in deze afdeeling kwam op het denkbeeld de oudere knapen hiertoe aan het werk te zetten, onder de leiding van den, met het ambachtsonderricht te belasten onderwijzer. In de maand October ll. zijn de jongens begonnen om de cementbetonblokken te vervaardigen, ongeveer 1600 van $22\frac{1}{2} \times 22\frac{1}{2} \times 45$ centimeter, waarvan het gebouw van 90 bij 30 voet en tien voeten hoog zal worden opgetrokken. Met de vervaardiging dier blokken kwamen de jeugdige arbeiders onlangs gereed, waarop met de uitgraving voor de fundeering en het leggen der fundeering van cementbeton een aanvang werd gemaakt. Ook deze arbeid is nu gereed en het moet een treffend gezicht zijn geweest te zien, hoe de jongens onverschillig van welken stand, de zoon van den „illustrado", zoowel als van den armen daglooner, zich beijverden hunne taak naar behooren te verrichten.

Uit de beide, door ons aangehaalde voorbeelden, valt af te leiden, hoe de beweging voor het hier bedoelde onderwijs steun vindt bij de bevolking zelve, die niet schroomt daarvoor de noodige offers te brengen, in het besef dat die vruchten zullen dragen — zoo is nu reeds aan eenige jongelieden van het Wright-instituut voor het einde van dit jaar plaatsing toegezegd bij den aanleg der werken voor de uitbreiding der Manilla-Dagapan-lijn met het oog op het door hen geleerde inzake de vervaardiging van cementbeton en de toepassing van dit materiaal.

Behalve het ambachtsonderwijs wordt ook aan het landbouwonderwijs in den archipel steeds meer aandacht geschonken. Ten einde bij de schooljeugd de belangstelling in den landbouw aan te moedigen, bevindt zich bij elke school in de provinciale hoofdsteden een strook gronds als schooltuin, waarin elke schooljongen zijn eigen tuintje heeft. De onderwijzer geeft zaden om te planten, aan allen dezelfde, en het is dan aan de jongens om, aan de hand van de hun gegeven aanwijzingen, hun tuintje in orde te houden en te zien, wie de beste resultaten krijgt. Het eigenlijk landbouwonderwijs is dit zeker niet, maar ongetwijfeld is deze methode dienstig om de belangstelling van de jeugd op te wekken voor de meest belangrijke industrie van het land.

Maar op verschillende plaatsen in de kolonie verrijzen thans ook schoolhoeven, zooals te Batac, een stad van 21.000 inwoners in de provincie Ilocos Norte, waar in het afgeloopen jaar door de bevolking zelve een elftal gebouwen zijn opgezet van hout, met bamboewanden, en daken met een soort alang-alang gedekt, waarvan er een als schoolgebouw dient, de andere voor slaapplaatsen der leerlingen is ingericht. Aan deze hoeve, die over een terrein van 18 acres beschikt, waarop maïs, suikerriet en katoen zullen worden verbouwd, is ook een cursus voor houtbewerking verbonden, waartoe de noodige gereedschappen en machinerieën door het departement van onderwijs werden verstrekt, welks uitgaven voor deze school zich dus slechts tot de uitrustingskosten bepaalden benevens het salaris voor het personeel.

Voegen we hier nog aan toe, dat, gelijk wij reeds mededeelden, voor de oprichting eener visscherijschool het benoodigd crediet werd toegestaan, dan zal men moeten erkennen, dat op het gebied van ambachtsonderwijs in deze amerikaansche kolonie reeds een aardig begin is gemaakt, waarbij wij er de aandacht op vestigen, dat zulks slechts mogelijk was, zoo door de krachtige medewerking van de bevolking zelve als door het onzes inziens welbegrepen inzicht, om niet dadelijk de hoogste eischen aan de betrokken inrichtingen te stellen. Wanneer we b.v. zien dat voor hetzelfde bedrag, waarvoor nu te Soerabaja een inlandsche ambachtschool zal verrijzen, natuurlijk een hecht en sterk gebouw, men op de Philippijnen drie soortgelijke instellingen, zij het ook van minder duurzaam materiaal, dan meenen wij aan de laatste methode de voorkeur te moeten geven, het daarbij aan den tijd en de te verwachten uitkomsten overlatend, om geleidelijk de noodige duurzame verbeteringen aan te brengen.

**Een goede raad.** De Times of India ontleent aan het verslag van den burgerlijken veterinairen dienst over het afgeloopen jaar, dat goede vorderingen werden gemaakt in de ontwikkeling der inrichtingen van veterinair onderricht in alle provinciën. Wanneer alle voorgenomen verbeteringen zullen zijn uitgevoerd, zullen die inrichtingen wat uitrusting en gebouwen, daartoe bestemd, betreft, den toets kunnen doorstaan met alle soortgelijke instellingen elders ter wereld, met uitzondering van Alfort en enkele andere engelsche inrichtingen van dien aard. Het blad meent te mogen aannemen, dat ten slotte ook geschikte onderwijzers zullen worden gevonden om aan de indische scholen een grooter aantal inlandsche veterinaire assistenten te vormen. Verder schijnt het bestuur niet te willen gaan en het blad, hoezeer de waarde niet onderschattend van hetgeen aldus zou kunnen worden bereikt, meent dat de in dit opzicht gevolgde methode noodeloos buiten het volk staat ten behoeve waarvan men werkt. Indië is sedert eeuwen een land van landbouwers geweest, die dus inzake veeteelt ook wel eenige ondervinding hebben verkregen. Het is dan ook een feit dat in bijna elk dorp een soort inlandsch veearts wordt gevonden, wiens middeltjes niet altijd slechter blijken dan die van zijn wetenschappelijke opvolgers. Nu acht de Times het een fout in het systeen der wetenschap om al die inlandsche middeltjes eenvoudig weg te negeeren en daarvoor hare wijsheid als alleen-heilbrengend in de plaats te stellen. Zoodoende wint men het vertrouwen van het volk, conservatief als alle landbouwers ter wereld vasthoudend aan de oude wijzen, niet voor de nieuwe instellingen, en telkens stieten dan ook voorgenomen maatregelen als inenting tegen veepest en dergelijke af op den onwil en zelfs op de bepaalde weigering der bevolking. Wanneer men van den aanvang getracht had die inlandsche veedokters bij de te nemen maatregelen te interesseeren zou heel wat meer werk kunnen zijn gedaan, heel wat minder tegenstand zijn ondervonden. Het blad besluit met de opmerking, dat hij de eerste grondbeginselen van een goed bestuur niet begrijpt, dat in zijn enthusiasme voor het in een ver verschiet liggend hooge einddoel het kleine voor de hand liggende over het hoofd ziet, en dat, uit dit oogpunt beschouwd, de opzet der meeste technische schema's in de kolonie te wenschen laat, wijl men in stede van het doel langs den langzamen maar zekeren weg der evolutie na te streven, het tracht te bereiken door eene totale revolutie in de denkbeelden van het volk.

**De onrust in Engelsch-Indië.** In het Engelsche Lagerhuis is de toestand in Engelsch-Indië ter sprake gekomen ,waarbij de Minister voor Indië, Morley, te kennen gaf dat de regeering zich hare verantwoordelijkheid ten deze volkomen bewust en vastbesloten is haar plicht te betrachten. Met alle ten dienste staande wettige middelen zullen de opstootjes worden onderdrukt, ten einde te voorkomen dat ernstige onlusten zouden uitbreken. De heer Morley deed een beroep op het Lagerhuis om geene discussie over deze aangelegenheid toe te laten, waaruit de oproerzaaiers in Indië weer een wapen zouden smeden door de bewering dat het Huis over deze aangelegenheid was verdeeld. Men weet dat de huidige onrust voor een goed deel is te wijten aan invloeden van sommige leden van dat Huis, die het vuurtje der politieke agitatie tegen de verdeeling van Bengalen telkens, wanneer het begon te luwen, aanwakkerden met een: „Gaat toch door, ge zult uw zin krijgen," totdat het vuurtje een brand dreigde te worden, en zij, als wel eens meer bij dergelijke gelegenheden, voor hun eigen werk schrokken, laf genoeg om niet voor den eigen arbeid en zijne vruchten in te staan.

Onder de, door de wet aan de indische regeering toegestane middelen bestaat ook dat om in buitengewone gevallen zonder voorafgaand geding personen in hechtenis te nemen, wier opsluiting noodig is is om het gebied te beschermen tegen aanvallen uit den vreemde of binnenlandsche onlusten, doch tegen wie onvoldoende bewijzen voor eene vervolging aanwezig zijn, of wier openbare vervolging onraadzaam dan wel onvoegzaam wordt geacht. Het is dus een middel, dat aan de regeering een zeer buitengewone macht verleent, waarvan zij in deze tijden evenwel een voegzaam gebruik maakt, zoodat het den leiders der beweging een weinig benauwd wordt, overtuigd als ze tot nu toe waren van straffeloosheid wegens hunne relatiën met lieden in het moederland, wier invloed zich tot voor korten tijd in de hoogste kringen deed gevoelen.

Omtrent de middelen waartoe de agitators in Indië toevlucht nemen, die evenzeer naar andere illustere voorbeelden zoodra er gevaar dreigt zich zoo snel mogelijk uit de voeten maken, moge het volgende worden gemeld.

Te Jamalpur in Oost-Bengalen, de provincie waar het tot eene botsing tusschen Hindoes en Mohamedanen dreigt te komen, drongen eenige Hindoe-studenten, zoogenaamde „nationale vrijwilligers", als Mohamedanen verkleed, de bazar-wijk binnen, voor een kruistocht tegen den verkoop van europeesche goederen. De mahomedaansche winkeliers, die alras de vermomming ontdekten, keerden zich tegen de jongelui, die slechts aan het bezit van vuurwapenen, waarmee ze nog één Mohamedaan verwondden, te danken hadden dat ze nog heelhuids van dit avontuur huiswaarts konden keeren.

Moest hier dus de vermomming dienen om de mohamedaansche gemeente in den waan te brengen, dat het geloofsgenooten waren, die zich bij de beweging hadden aangesloten en haar dus tot deelneming te bewegen, elders nemen die Hindoes, die zich door de agitators hebben laten opzwepen, eene provoceerende houding aan tegenover hunne andersdenkende landgenooten — het doel is in beide gevallen hetzelfde. Men hoopt de Mohamedanen, die zich bij den toestand niet alleen hebben neergelegd, maar dien zelfs goedkeuren, tot excessen te brengen, hetzij tegen het bestuur, hetzij tegen de Hindoe's, waardoor de tusschenkomst der militaire macht zou worden vereischt, en wanneer de troepen ook maar eens op Mohamedanen zouden hebben geschoten, zou ook de mohamedaansche gemeente, naar men hoopt, zich bij de beweging aansluiten.

**De Congo-quaeste.** De Indépendance Belge, zet, naar aanleiding van de uitlatingen van sir Edward Grey, den engelschen minister van buitenlandsche zaken, bij het jongste Congo-debat in het Lagerhuis uiteen, dat het den Engelschen er blijkbaar om te doen is om het kleine België te intimideeren en voor het geval dit er toe besluit, den Congo te annexeeren, het te bewegen aan den engelschen handel, met name den schreeuwers van Liverpool concessiën te doen, waardoor België zijne markt voor het Congoleesche stapelproduct zou kunnen sluiten.

Nog steeds doet het would-be-humanitair gejank van Morel en zijne rotgenooten opgeld in engelsche regeeringskringen, waar men bij voorkeur — men denke aan Transvaal — het humanitairisme uitspeelt om politieke of economische voordeelen na te jagen. Daar gelijk ons nog onlangs bleek, het marktgeschreeuw van Morel cum suis ook hier ten onzent nog indruk maakt, is het wellicht niet ondienstig eens na te gaan hoe het nu staat met de „gruwelen" in de Congo, zooals die zouden zijn bedreven.

Vast stond voor ons, ook volgens de uitspraak der Commissie van enquête, dat op de concessiën van de Abir en Lulonga de agenten dier maatschappijen zich aan wreedheden zouden hebben schuldig gemaakt. De Abir heeft zich intusschen genoodzaakt gezien tengevolge van de opruiïng der opgezetenen door de engelsche zendelingen om van hare concessie afstand te doen aan den staat, die nu de handen vol heeft om tegenover dien engelschen invloed de in beroering gehouden streek te pacificeeren. Is dus de Abir heengegaan, rest nog de Lulonga. Twee agenten dezer maatschappij, Molle en Ablay, hebben onlangs terecht gestaan wegens hun voor genoemde Commis-

sie door de zendelingen Boudot en Padfield ten laste gelegde gruwelen, en zijn, na een langdurig onderzoek, vrijgesproken, op grond van de leugenachtigheid der beschuldigingen.

Molle legde bij voorbeeld schriftelijke bewijzen over, volgens welke Boudot zelf hem verzocht had om met zijne oppassers de negers te komen helpen verjagen, die als roovers en dieven op het zendingsstation kwamen om er te rooven en te stelen, alvorens van diezelfde negers voor de Commissie van enquête een voorstelling te geven, als waren ze ongelukkige, onschuldige lieden, die door Molle en zijne collega's werden mishandeld.

Molle schetste ook het optreden der zendelingen. In den aanvang brachten de dorpen in den omtrek geregeld levensmiddelen, tegen betaling, op de door hem voorgestane factorij. Maar dat hield weldra op door den invloed der zendelingen, die, in plaats van te werken voor de zending in den eigenlijken zin des woords, zich er toe bepaalden de bevolking tegen de Lulonga en tegen den staat op te zetten. „Een inlander krijgt een medaille, een aanbeveling om niet meer voor onze maatschappij te werken, en verder laat violen zorgen — de missie telt één catechist te meer. De zendelingen zijn er niet eens in geslaagd om de polygamie onder de zwarten te keeren. Neen: hunne zending is een politieke instelling, en al hunne krachten spannen zij in voor dit doel: op de ambtenaren en de magistraten van den Congo af te geven, den Congo ter neer te werpen om zich het land toe te eigenen met behulp van lasterlijke aantijgingen, waarvan zij meenen dat toch altijd er iets van hangen blijft."

Men had Molle ten laste gelegd, dat hij heele dorpen had doen ontruimen en de bevolking genoodzaakt zich te verplaatsen, tengevolge waarvan groote ellende over haar was gekomen. Hij toonde aan, dat die ontruiming had plaats gehad op last van de zendelingen, zijne lasteraars, zelven, en dat de ellende het gevolg was van het luie en liederlijke leven dier menschen onder de goede hoede der zendelingen, hunne voorgangers.

Zooals we zeiden behoort wat op de terreinen der Lulonga in den Congo zou zijn geschied tot de fabelen van het verleden, en wat betreffende het heden van den Congo?

Naast de vele door ons aangehaalde gunstige getuigenissen, komt nu weder de engelsche majoor Powell Cotton, na een tweede verblijf van twee jaren in den Congo-Staat, waar hij, groot jachtliefhebber, een groot gedeelte van het land heeft doorkruist, zijn oorspronkelijke verklaringen herhalen.

„Hoe staat het met de gruwelen?" vroeg hem een medewerker van de E t o i l e B e l g e, waarop de majoor als volgt antwoordde:

„Ik heb niets vernomen, wat dien naam verdient. Let wel dat ik beter dan iemand anders in staat was om kennis te bekomen van excessen, wanneer die zich hadden voorgedaan. Ik spreek het kiswaheli, en onderhoud mij dus met de inboorlingen zonder tolken; ik reis op eigen kosten, en was zelfs van niemand afhankelijk voor mijn geleide, daar ik gemachtigd was mijn geleide uit Oeganda bij mij te houden. Ik reisde met hen in het diepste binnenland, dikwijls op vijf tot zes marschdagen van eenig station. De inboorlingen spraken des te vrijer met mij, omdat zij wisten dat ik engelschman was, maar nimmer hebben zij zich bij mij over een ernstig feit beklaagd. Eens kwamen ze zich beklagen, dat een soldaat hun een kip had ontstolen, en toen ik gelegenheid had de autoriteit hiermee in kennis te stellen, werd de dader streng gestraft."

En wat betreffende de caoutchouc-ellende?

„Bij Avakubi, te Makala, een centrum voor de caoutchouc-inzameling, heb ik nagenoeg vier tot vijf maanden doorgebracht. Ik wil niet ontkennen dat er zich daarbij individueele gevallen voordoen, waarin de belasting in caoutchouc vrij hard is. Maar ik heb nimmer een buitensporigheid geconstateerd. Ik ben er integendeel getuige van geweest, hoe men enkele hoofden, die herhaaldelijk meer dan de vereischte hoeveelheid caoutchouc hadden aangebracht, voor twee of drie maanden vrijstelde."

De majoor noemde evenwel het drager-stelsel, dat nog in enkele steden van den Congo, wegens gebrek aan gemeenschapsmiddelen bestaat, den zwaarsten heerendienst voor de bevolking. Er wordt reeds veel gedaan voor de verbetering der verkeerswegen, maar de majoor meent, dat men hierbij vooral alle krachten moet inspannen. Er doen zich hierbij toch gevallen voor, onbeteekenend op zichzelf, maar die vergroot en scheef voorgesteld in Europa aankomen in den vorm van stelselmatige buitensporigheden en daar den ijver prikkelen van lieden, wier goede trouw buiten twijfel staat, maar die zich niet de moeite geven om de betrouwbaarheid hunner berichtgevers te contrôleeren.

„Om te besluiten", zei Powell Cotton tot zijn ondervrager, „u kunt verklaren dat ik mij verbaasd heb over den grooten materieelen vooruitgang ginds; en dat ik niet anders dan bewondering gevoel voor de inspanning van den onafhankelijken Staat om de welvaart der inboorlingen te verzekeren."

Bah! Wat kan den humanitairen zoo'n verklaring van 'n sir Powell Cotton schelen? De zendelingen en hunne medestanders vertellen hun heel wat anders van die „arme negers" en die „booze blanken". Dat is spekje voor hun bekje. Of die menschen liegen en bedriegen, en in waarheid de pest zijn voor het land? 't Doet er niet toe — ze zijn immers humanitair?

## De Pakan Malam te FORT DE KOCK

Wij ontvingen met het veelbelovend feestprogram en het hierachter volgende feestlied voor de tweede jaarmarkt, die van 21—29 Juni 1907 te Fort de Kock zal worden gehouden, van de meest bevoegde zijde de volgende verblijdende berichten:

De Pakan Malam hier wordt heel wat beter dan verleden jaar; uit bijgaand programma zal u kunnen zien wat er alzoo te doen is. Het geeft veel werk, het is dan ook een monument, dat wij bouwen, en een verbazend mooie zaak die wij voorstaan.

Het zal u wel interesseeren dat ik bericht heb ontvangen, dat behalve talrijke Bataksche hoofden, ook hoofden enz. komen van Poelau Tello en de Mentawei-eilanden die wereldwijsheid komen opdoen. En zoo wordt ook bereikt het doel: allerlei rassen daardoor bij elkander te brengen, en hen te doen zien, dat alle deze menschensoorten behoorende tot één gouvernement, gaande in éene richting: die van vooruitgang, vredig met elkaar omgaan in gepaste vroolijkheid, en wijsheid opdoen van elkaar en van buitenaf.

P A K A N   M A L A M - L I E D.

De Pakan Malam is weer daar,
We vieren vroolijk feest,
Van alle kanten stroomt men toe
Met opgewekten geest.
Een juichtoon klinkt, die overal
Vol kracht u tegenluidt,
Den geest, die elk bezielt, vertolkt...
't Is: „FORT DE KOCK VOORUIT!"

Wat Insulind' op elk gebied
Aan schoons en goeds kan biên,
Dat heeft men hier tentoongesteld,
Men ga het spoedig zien!
Wat men ook zij van ras en kleur,
Elk vindt wat naar zijn smaak...
Voorwaar! de jury wacht aan 't eind
Een uiterst zware taak!

NAAR FORT DE KOCK! zoo zij 't parool
Van allen, bruin en blank;
In Insulinde's EERSTE plaats,
Daar stijgt een blijde klank.
Dus naar de Pakan Malam heen,
Wij allen doen flink mee,
En stemmen met het feestlied in:
Voor Fort de Kock: „HOEZEE!".

## Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar Oost-Indië.

Te Genua hebben zich ontscheept.

Mevr. H. S. H. Oornelissen en zoon.
Mevr. J. D. Küler en 2 kn.
Mevr. wed. P. C. v. Motman.
Mevr. Wed. F. H. Suermondt en 2 kn.
F. J. Besch en echt.
Jongej. G. C. Yorny.
L. M. Vonk en echtg.
S. C. v. Sloot en echtg. 3 kn.
Mevr. wed. H. F. Borgesius.
Mevr. A. C. H. Savalle en 2 kn.
Mevr. J. Harkoeld en 3 dochters.
J. B. M. ten Bosch.
J. C. E. Franssen echtgen. en k.
H. J. Voskuil echtg. en 2 kn.
P. H. H. Moquette echt. en 3 kn.
A. P. L. den Hengst en echtg.
F. Walt echtg. en k.
D. H. ten Kergs echtg. en 2 kn.
Mevr. H. Middelburg.
A. van Huizen.
J. H. de Vries echtg. en d.
L. Kerkhout en k.
P. Reineke.
J. H. Marinus echtg. en k.
Mej. S. Meeschke.
D. T. en T. Ramsbergen.
A. U. J. Agniettens echtg. en d.
A. L. knuivers.
M. Sonit.
J. de Bijk en echtg.
Mevr. wed. A. E. Thomson.
P. G. Bok.
Mevr. Bruin.
Mevr. J. Pusiter en k.
Mej. A. L. N, Freijdanck.
P. van Gelse.
G. Dutzel echtg. en 4 kn.
P. W. Ansink en k.

Van Singapore:

Mej. I. Byras.
A. T. F. Kolls.
B. H. W. Willebrands.

**Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.**

T ij d s c h r i f t   v o o r   h e t   B i n n e n l a n d s c h   B e s t u u r. F e b r.—M a a r t 1907.

Zijn desaloemboengs bestaanbaar naast eene Afdeelingsbank, welke rechtstreeks uitleent? door J. W. Mesman. — Desabanken in de afdeeling Limbangan, door C. E. van Kappen. — Pilihan dessa, door R. M. T. Tjokro Adi Koesoemo. — Pewarta Prijaji, door M. Adi Koesoemo. — Gewestelijke regelingen naar aanleiding van het Gouv. besluit dd. 8 Aug. 1905. No. 39 (Stbl. No. 421) voor het jaar 1906. Vaststelling van maandelijksche idemniteiten voor huishuur, reiskosten en gemis aan postpaarden door J. van Aalst. Enz.

T ij d s c h r i f t   v a n   h e t   K o n. N e d. A a r d r. G e n o o t s c h a p. 1907. N o. 3.

Eenige van Nederlandschen kant verkregen uitkomsten met betrekking tot de kennis der Kendeng-fauna (fauna van Trinil [Java]), door Prof. Dr. Eug. Dubois. — De Nieuw-Guinea-expeditie van de »Maatschappij ter Bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Ned. Koloniën«, enz. door Mr. H. A. Lorentz. — Eene reis naar het Binnenland van Suriname in 1858. Waarheid of verdichtsel? door C. H. de Goeje.

V e r s l a g e n   d e r   M a r i n e   V[illegible] J a a r g. 1906—07. No. 5.

Een en ander over het optreden onzer Marine te land tegenover den inlandschen vijand, door C. F. H. Tückermann.

D e   I n d i s c h e   M e r c u u r. 21 M e i 1907.

Koloniaal Museum. Het leven van Linnaeus. Voordracht door Dr. P. G. Buekers (met portret). — Agrarische aangelegenheden. — Een geneesmiddel tegen opium-misbruik, door P. van der Wielen. — De bond van suikergeëmployeerden en eenige malcontenten. — Sabang. — Thee-industrie op Formosa. — De Rameh (Rhea) industrie voor het Britsche Keizerrijk. — Rijstfabrieken in Nederlandsch-Indië. — Handel van Birma in 1906. — Verslagen van Maatschappen. Enz.

E i g e n   H a a r d. 18 M e i 1907.

Michiel Adriaenszoon de Ruyter-feesten in Medan-Deli op 23 Maart 1907, door E. R. (met afbeeldingen).



**Om uit te knippen.**

**INTEEKENBILJET.**

*De ondergeteekende*..............................................................

.................................................................................

*wonende te*.............................................................*wenscht*

*donateur-trice* / *lid* *te worden der Vereeniging* ***Oost en West*** *tegen een jaarlijksche contributie van f*..............

*den*..............................190......

Straat of gracht

Handteekening

.................................................................................

**Te zenden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur:**

**L. P. F. SCHIMPF.**

**Bureau Hoofdbestuur: Heulstraat 17.**